

Krajský úřad Ústeckého kraje

Velká Hradební 3118/48, 400 02 Ústí nad Labem
odbor životního prostředí a zemědělství

Jan Rajter
Moravěves č. p. 8
434 01 Havraň

Datum: 22. srpna 2019
Spisová značka: KUUK/65440/2019/ZPZ/ZD-1063
Číslo jednací: KUUK/112214/2019/ZPZ
JID: 133960/2019/KUUK
Vyřizuje/linka: Mgr. Radovan Douša/595
Počet listů/příloh: 4/0

Rozhodnutí o povolení výjimky ze zákazů dle § 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, k záměru „Rekultivace bývalé pískovny v Havrani zavezením inertními materiály“

ROZHODNUTÍ

Krajský úřad Ústeckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství, na základě žádosti podané dne 16. 5. 2019 Janem Rajterem, Moravěves č. p. 8, 434 01 Havraň, IČ 10445404, ve věci povolení výjimky dle § 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon) na akci „**Rekultivace bývalé pískovny v Havrani zavezením inertními materiály**“ vydává toto rozhodnutí.

VÝROK

Krajský úřad Ústeckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství, v souladu s § 56 odst. 1 a odst. 2 písm. c) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon) žadateli, tj. Janu Rajterovi, Moravěves č. p. 8, 434 01 Havraň, **nepovoluje výjimku** ze zákazů ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných druhů živočichů zařazených dle § 50 zákona v kategorii „silně ohrožené“ – ještěrka obecná (*Lacerta agilis*), slepýš křehký (*Anguis fragilis*), pěnice vlašská (*Sylvia nisoria*) a v kategorii „ohrožené“ – čmelák (*Bombus* sp.), svižník polní (*Cicindela campestris*) a tuhák obecný (*Lanius collurio*), o jejíž povolení žadatel požádal konkrétně zejména ze zákazu rušení, zraňování, usmrcování, ničení, poškozování či přemísťování jedinců, jejich vývojových stadií či jimi užívaných sídel.

Účastníci řízení dle § 27 odst. 1 správního řádu:

Jan Rajter, Moravěves č. p. 8, 434 01 Havraň, IČ 10445404

ODŮVODNĚNÍ

Podáním žádosti Jana Rajtera, Moravěves č. p. 8, 434 01 Havraň, dne 16. 5. 2019, bylo zahájeno správní řízení ve věci povolení výjimky dle § 56 zákona k zásahu do přirozeného vývoje výše uvedených zvláště chráněných druhů živočichů, a to v souvislosti se zamýšlenou realizací záměru s názvem „Rekultivace bývalé pískovny v Havrani zavezením inertními

materiály“. Důvodem pro povolení výjimky by pak měl být převažující veřejný zájem spočívající v obnově původní funkce pozemku a jeho převedení zpět na ornou půdu což by mělo přispět k vytvoření pestré krajinné mozaiky v dotčeném území. Realizaci výše uvedeného záměru žadatel považoval za jediné uspokojivé řešení jak stávající pískovnu ochránit před vstupem nepovolaných osob a činnostmi s negativním dopadem na životní prostředí (již nyní se tam vyskytují nelegální skládky odpadů). Správní orgán následně dopisem ze dne 14. 6. 2019 oznámil účastníkům řízení a občanským sdružením zahájení řízení v dané věci. Jelikož následně podal žádost o informace o zamýšlených zásazích a zahajovaných řízeních dle § 70 zákona dne 26. 7. spolek Ústecké šrouby, z. s., se sídlem Velká Hradební 322/53, 400 01 Ústí nad Labem, bylo mu oznámení o zahájení řízení zasláno dodatečně.

K řízení se v zákonné lhůtě jako účastník řízení přihlásil spolek Stop tunelům, z. s., se sídlem Na Valech 3, 400 01 Ústí nad Labem (dále jen „spolek ST“), který s povolením výjimky nesouhlasí a to zejména z důvodů, že žadatel neprokázal existenci veřejného zájmu. Nesouhlasí s názorem žadatele, že by se mohlo jednat o veřejný zájem ekonomického charakteru a naopak se domnívá, že jde jen o ekonomický zájem vlastníka pozemku. Dále zastává názor, že boj s vandalismem (myšlen zřejmě zejména vznik a rozšiřování černých skládek) lze provádět zákonným způsobem i bez likvidace cenných biotopů (např. v součinnosti s Policií ČR). Současně je pak s ohledem na v zákoně garantovaný volný přístup do krajiny (za zákonem stanovených podmínek volný průchod přes pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby) dle názoru spolku ST plně na odpovědnosti každého jedince, aby posoudil, zda je pro něj (jeho děti) bezpečné na lokalitu vstupovat. Spolek ST dále poukazuje na skutečnost, že i zpracovatel biologického průzkumu připouští, že realizace záměru povede ke snížení druhové diverzity, i když jen v lokálním měřítku, nicméně uvádí, že druhy zvláště či obecně chráněné naleznou útočiště v okolí. V nejbližším okolí obce Havraň přitom zjevně převládají pole bez výraznější doprovodné vegetace (meze, remízky, křoviny) a plochy iniciálních sukcesních stadií tam jsou k nalezení jen stěží. Z uvedených důvodů tak ztrátu biodiverzity zavezením lomu dle jeho názoru nelze považovat za akceptovatelnou. Odkazuje i na Strategii rozvoje Ústeckého kraje do r. 2027, z níž vyplývá naopak potřeba realizace přírodě blízkých opatření ke zvyšování biodiverzity. Žadatel sice zmiňuje, že přínosem záměru by mělo být vytvoření pestré krajinné mozaiky v dotčeném území, spolek ST ale upozorňuje na fakt, že tuto krajinnou mozaiku již příroda vytvořila za nás a rekultivace území by naopak vedla k jejímu znehodnocení. Současný stav je dle jeho názoru dále i v souladu s platnou územně plánovací dokumentací obce, zatímco stav po realizaci záměru by s ní v souladu nebyl. Dále výše uvedený účastník řízení zastává názor, že seznam druhů, u nichž je o výjimku žádáno, není kompletní, zejména tam nejsou zahrnuti netopýři a obojživelníci, včetně ropuchy zelené, která se alespoň dle závěrů zjišťovacího řízení k záměru ULK955, č. j. 593/ZPZ/2016, v území prokazatelně vyskytuje. Dále tam údajně není zahrnut konipas luční a i v případě krutihlava obecného by v souvislosti s realizací záměru dle jeho názoru docházelo k rušení jedinců a ničení přinejmenším jeho potravního biotopu. V neposlední řadě spolek ST upozorňuje, že posuzování záměru, ke kterému bylo zdejším úřadem vydáno souhlasné stanovisko dne 8. 4. 2019, pod č. j. KUUK/41398/2019/ZPZ, se týkalo jen p. p. č. 1215 v k. ú. Havraň a nikoli p. p. č. 1214, jež má být rovněž předmětem záměru. Podmínka č. 1 pro fázi rekultivace pak zní, že použití odpadu pod katalogovým číslem 10 01 05 Pevné reakční produkty na bázi vápniku z odsiřování spalin k zavážení pískovny bude vyloučeno. V žádosti je však tento odpad jako materiál k zavezení zmíněn. Na základě výše uvedených skutečností se účastník řízení domnívá, že není možné výjimku povolit. Následně dne 4. 8. 2019 se k účasti v řízení přihlásil i spolek Ústecké šrouby, z. s., žádné vyjádření k záměru však nezaslal. Dne 6. 8. 2016 byli účastníci řízení vyrozuměni o shromáždění podkladů před vydáním rozhodnutí a současně jim byla ponechána dostatečně dlouhá lhůta k tomu, aby se k nim mohli vyjádřit. Do dne vydání rozhodnutí však nikdo této možnosti nevyužil.

Předmětem navrženého záměru je zavezení stávající pískovny vzniklé po roce 1960 na pozemcích č. 1214 a 1215 v k. ú. Havraň, které do té doby dle vyjádření žadatele sloužily jako orná půda. Zatímco pozemek č. 1214 je nadále v katastru nemovitostí jako orná půda veden, parcela č. 1215 má charakter opuštěné těžebny po těžbě písku o výměře cca 3, 58 ha, jež nebyla dosud technicky rekultivována. Současný vlastník dotčeného území, který je zemědělcem, by jej chtěl opět využívat jako ornou půdu. Lokalita je v současnosti veřejně přístupná a nelze údajně zabránit přístupu nepovolaných osob a malých dětí na plochu bývalé těžebny. V nedávné minulosti pak byla využívána jako nepovolená motokrosová dráha a v současnosti je zde nelegální skládka odpadů (pneumatiky, stavební suť). Tato skutečnost má dle názoru žadatele jednak nepříznivý vliv na životní prostředí a v neposlední řadě se jedná o lokalitu, do které se údajně stahují nepřizpůsobiví obyvatelé a uživatelé drog (byl zde prý zjištěn vysoký výskyt použitých injekčních stříkaček). Území přitom současně využívají ke svým hrám i děti. Obě skupiny osob údajně nerespektují označení pozemku jako soukromého a veřejnosti nepřístupného, čímž dochází k neustálému ohrožování veřejné bezpečnosti. Zamezení přístupu osob vybudováním oplocení by dle názoru žadatele bylo neudržitelné a zřejmě neúčinné. Obnova funkce pozemku zpět na ornou půdu a jeho obdělávání v rámci tzv. „ekologické rekultivace“ tak žadatel zjevně považuje nejen za svůj ekonomický ale i veřejný zájem a jediné uspokojivé řešení z hlediska veřejné bezpečnosti.

Předmětná lokalita spolu s rozsáhlejším lesním porostem severně od ní však představuje refugium pro několik zvláště chráněných druhů živočichů v jinak intenzivně využívané okolní zemědělské krajině. Většina zde průzkumem potvrzených zvláště chráněných taxonů je v širším okolí údajně běžně rozšířena a realizace záměru (alespoň v případě, pokud by byla část biotopů ponechána) by dle názoru autora předloženého biologického hodnocení nemusela představovat významný zásah do jejich populací v rámci regionu. Za nejhodnotnější biotop lze údajně považovat především pás křovin v severní části řešeného území, na kontaktu s lesem, kde se vyskytují i další zvláště chráněné druhy (krutihlav obecný, slavík obecný). Z biologického hodnocení dále nicméně vyplývá, že realizací záměru by zcela zanikly zdejší biotopy a lokální populace svižníka polního, čmeláků, slepyše křehkého, ještěrky obecné, pěnice vlašské a řuhýka obecného. Jedinci všech dotčených taxonů mohou být v souvislosti s realizací záměru navíc nejen rušeny, ale pravděpodobně může docházet i k jejich zraňování, popř. usmrcování a za určitých okolností i likvidaci jejich vývojových stadií. Některé z těchto taxonů přitom současně požívají ochrany dle práva evropských společenství.

Pro všechny zvláště chráněné druhy je na základě znění § 56 zákona možné povolit výjimku ze zákazů pouze v případě převahy jiného veřejného zájmu nebo v zájmu ochrany přírody. Pokud se jedná o druhy, jež jsou předmětem ochrany dle práva evropských společenství, stanoví zákon podmínky po povolení výjimky ještě přísnější v tom, že musí být současně dán některý z důvodů uvedených v § 56 odst. 2 zákona, doložena neexistence jiného uspokojivého řešení a povolovaná činnost nesmí ovlivnit dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany. Řízení o povolení výjimky má na základě ustálené soudní judikatury návrhový charakter a důkazní břemeno (zejména co se týče doložení skutečnosti, že byly splněny zákonem stanovené podmínky pro povolení výjimky) je výhradně na straně žadatele. Výjimku by bylo možné v tomto případě povolit tedy pouze za předpokladu, že by žadatel doložil splnění všech zákonem požadovaných podmínek tak, aby o této skutečnosti nebyly důvodné pochybnosti. Dle názoru správního orgánu ale žadatel v tomto konkrétním případě veřejný zájem na realizaci záměru ani neexistenci jiného uspokojivého řešení záměru dostatečně neprokázal.

Argumentace, podle které opuštěná těžebna šterkopísku představuje významné riziko pro veřejné zdraví a bezpečnost osob, by po desítkách let její neškodné existence v těsném sousedství obce měla být podložena přesvědčivějšími důkazy, než prostým tvrzením žadatele, který může být ve své snaze motivován i aktuální poptávkou po odstranění stavebních či energetických odpadů - zejména pak v regionu, který je všeobecně znám

značným množstvím opuštěných těžeben a vůbec relativně vysokým podílem nerekulťovaných a nevyužívaných pozemků postižených historickou těžbou nerostů, aniž by kdy v souvislosti s tím musely být nastolovány otázky veřejného zdraví a veřejné bezpečnosti. Je tudíž přinejmenším sporné, zda lze v realizaci zamýšleného záměru vůbec nějaký veřejný zájem spatřovat, natož pak zájem, který uvádí žadatel. I proto, že krajskému úřadu je z vlastní správní činnosti dobře známo, že v území dlouhodobě přetrvává neuspokojená poptávka po odstraňování stavebních a energetických odpadů využitelných na povrchu terénu, nemohl po vyhodnocení všech předložených podkladů - zejména pak samotného popisu záměru, který neobsahuje žádné konkrétní a věrohodné údaje o způsobu zajištění přiměřené obdělávatelnosti a úrodnosti údajně vytvářené zemědělské půdy, resp. vůbec o dostupnosti zúrodnitelných substrátů pro tento účel bohužel vyloučit, že spíše než ve veřejném zájmu je realizace záměru skutečně především v ekonomickém privátním zájmu žadatele. Navíc však v zájmu do značné míry nepřiznaném, který v budoucím užítku z obhospodařování nově vzniklé či obnovené zemědělské půdy ani v zajištění veřejné bezpečnosti ve skutečnosti spočívat vůbec nemusí. Podklady předložené žadatelem tak dostatečně nepodporují jeho do značné míry překvapivé tvrzení, že by záměr měl být opravdu realizován v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti (ale ani z jiných naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru a důvodů s příznivými důsledky nesporného významu pro životní prostředí), jak ve své žádosti uvádí, a krajský úřad tomuto tvrzení neuvěřil.

Vstup osob do prostoru historické těžebny, kterému se žadatel snaží realizací záměru mimo jiné zamezit, není žádnými platnými právními předpisy vyloučen a pokusy o to mu zabránit nelze proto bez dalšího vysvětlení za činnost ve veřejném zájmu považovat. Negativní dopady na životní prostředí vyplývající z existence černých skládek lze snadno eliminovat jejich odstraněním a následným zabezpečením území proti vjezdu vozidel (oplocení vybraných částí pozemku, zatarasení příjezdových cest, zajištěním ostrahy pozemku apod.), tak jak je to jinde v místech ohrožených nelegálním odkládáním odpadů obvyklé. Provádět nákladnou, energeticky a časově náročnou rekultivaci pouze za tímto účelem nelze v žádném případě považovat za účelné (a to ani z hlediska nutných environmentálních dopadů takové činnosti). Argumentace vznikem krajinné mozaiky po provedení rekultivace těžebny na ornou půdu je pak zcela irelevantní a tudíž nevěrohodná. Cenné biotopy hostící vzácné druhy se v lokalitě vytvořily již dávno samovolně a představují v okolní zemědělské krajině refugium pro mnohé organismy, které na intenzivně obhospodařovaných plochách, jež v okolí převažují, vhodné podmínky pro svou existenci nemají. Lze tak plně přisvědčit argumentaci spolku ST, že cenná stanovištní diverzita v opuštěné těžebně již vznikla zcela zdarma a spontánně a zamýšlená rekultivace by v podstatě znamenala její likvidaci a další neúčelně vynaložené finanční náklady. Dále je zjevné, že plán rekultivace území je nejasný ve vztahu k doporučením vyplývajících z biologického hodnocení. Například v místě samotné pískovny prakticky nevymezuje žádné sukcesní plochy a skupinová výsadba dřevin je navrhována v prostoru mezi stávající cestou a zapojeným dřevinným porostem, jež je třeba z důvodu minimalizace dopadů na zvláště chráněné druhy ponechat bez zásahu, přičemž jehož šířka je cca pouhé 3 m.

Krajský úřad proto dospěl k závěru, že přinejmenším ve vztahu k žadatelem deklarovanému cíli prevence nepovolených skládek odpadu a dosažení žádoucí krajinné mozaiky nebyla prokázána neexistence jiného uspokojivého řešení záměru (tj. řešení s důsledky příznivějšími pro zvláště chráněné druhy), což však je podle platné právní úpravy nezbytnou podmínkou pro povolení výjimky ze zákazů u druhů evropsky významných (v tomto případě u ještěrky obecné, pěnice vlašské a tuhýka obecného).

Jelikož existenci takového veřejného zájmu na realizaci záměru, o němž by nebyla důvodná pochybnost, žadatel v tomto konkrétním případě dostatečně nedoložil, nebylo možné jej ani porovnávat s veřejným zájmem na ochraně přírody, resp. dotčených zvláště chráněných druhů a jejich biotopů. Samotná skutečnost, že nebyla jednoznačně prokázána existence

veřejného zájmu na realizaci záměru ani se evidentně nejedná o činnost v zájmu ochrany přírody, již vylučuje možnost výjimku dle § 56 zákona povolit. Správní orgán tedy již neposuzoval to, zda by zamýšlená činnost mohla ovlivnit dosažení či udržení příznivého stavu dotčených taxonů, chráněných na základě práva evropských společenství, z hlediska jejich ochrany.

Pro úplnost je třeba uvést skutečnost, že vzhledem k charakteru nejhlubších partií těžebny, a skutečnosti, že rok 2018, ve kterém byla terénní šetření prováděna, byl již od jara mimořádně suchý a teplý, tudíž pro vznik periodických vodních ploch zcela nepříznivý, nemusel být provedený průzkum dostatečně reprezentativní pro některé druhy obojživelníků vázané rozmnožováním na sporadické vodní plochy. Není tedy zřejmé, na základě čeho jsou ojedinělé výskyty ropuch popř. skokana hnědého automaticky v předložených podkladech uváděny jako přechodné, eratické. Ropucha obecná i zelená jsou převážně suchozemské druhy obojživelníků, které vodní prostředí využívají zejména k rozmnožování, dospělci pak zpravidla pouze na velmi krátkou dobu k páření a kladení vajíček. Ropucha zelená je pak druhem běžně obývajícím i stepní biotopy a svým rozmnožováním na periodické tůně (mělká vodní tělesa zejména v místech s obnaženou půdou) přímo vázaným. Správní orgán tudíž nepovažuje takové závěry vyplývající z předloženého biologického hodnocení za dostatečně podložené, a to tím spíše, že výskyt konkrétně ropuchy zelené byl v dotčeném území v předchozích letech zmiňován.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti se v řízení nepodařilo prokázat naplnění zákonných podmínek pro povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů, konkrétně nebyla doložena existence a tím pádem ani převaha veřejného zájmu na realizaci zamýšleného záměru nad zájmy ochrany přírody a krajiny ve smyslu § 56 odst. 1 věty první zákona, a u druhů v zájmu evropských společenství, tj. ještěrky obecné, pěnice vlašské a ťuhýka obecného, nebyly prokázány naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu pro realizaci záměru podle § 56 odst. 2 písm. c) zákona, ani neexistence jiného uspokojivého řešení záměru podle § 56 odst. 1 věty druhé zákona. Správní orgán tudíž nemohl žadateli výjimku ze stanovených zákazů pro žádný z uvedených zvláště chráněných druhů povolit. Rozhodl tedy tak, jak je uvedeno ve výrokové části rozhodnutí.

POUČENÍ

Proti tomuto rozhodnutí mohou účastníci řízení podat podle § 81 správního řádu odvolání, ve kterém se uvede, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá a dále namítaný rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení, jež mu předcházelo, ve lhůtě 15 dnů ode dne jeho oznámení, a to k Ministerstvu životního prostředí podáním učiněným u Krajského úřadu Ústeckého kraje. Za počátek lhůty se považuje den následující po dni oznámení tohoto rozhodnutí, nejpozději však po uplynutí desátého dne ode dne, kdy bylo nedoručené a uložené rozhodnutí připraveno k vyzvednutí. Odvolání se podává v počtu 5 stejnopisů.

RNDr. Tomáš Burian
vedoucí oddělení životního prostředí

Rozdělovník

Účastníkům řízení dle § 27 odst. 1 správního řádu (do vlastních rukou) :

Jan Rajter, Moravěves č. p. 8, 434 01 Havraň

Účastníkům řízení dle § 27 odst. 2 a 3 správního řádu (do vlastních rukou) :

Obec Havraň, Havraň č. p. 11, 435 01 Havraň

Stop tunelům, z. s.

Ústecké šrouby, z. s.